

TEOZOFICKÁ/EZOTERICKÁ KOZMOLÓGIA

RUDOLF STEINER

GA 89

Prednáška III

9. júna 1904, Berlín

Pred týždňom som sa pokúsil vysvetliť spôsob myslenia, ktorý je pre západné mysle taký zvláštny, prostredníctvom ktorého teozof získava svoje poznatky a znalosti o vesmíre. Útržkovitý charakter týchto prednášok mi bráni hlbšie sa ponoriť do teozofickej kozmológie. Napriek tomu sa vám dnes pokúsím podať aspoň opisnou formou obraz o vzniku sveta na základe teozofie. Prosím tých, ktorí majú vedecké sklony, aby mali na pamäti, že v priebehu troch krátkych prednášok nie je možné zachádzať do vedeckých vysvetlení toho, čo dnes poviem. Tieto vedecké vysvetlenia budú zahrnuté v nasledujúcom cykle prednášok, v ktorom budem o tejto téme hovoriť podrobnejšie. Tiež v druhom zväzku mojej *Teozofie*, ktorý bude čoskoro zverejnený, sa bude diskutovať o kozmológii. ¹

Dovoľte mi najprv spomenúť dôležitú myšlienku, ktorá je v podstate veľmi jednoduchá, ale musí byť jasná každému, kto chce chápať evolúciu v teozofickom zmysle. Keď hovoríme o vývoji alebo evolúcii v širšom zmysle, nemáme na mysli len vývoj živočíšneho alebo rastlinného života z predchádzajúcej formy, ale máme na mysli aj veľké premeny vo vesmíre a zahrňame aj vznik hmoty, hmotu, ktorú dnes môžeme vnímať našimi fyzickými zmyslami.

Minule sme si povedali, že v histórii vývoja našej planéty je sedem po sebe nasledujúcich etáp a tie som vám aj stručne opísal. Preto musíte myslieť na to, ako naša pozemská planéta prechádza siedmimi stupňami, ktoré

nazývame Rounds, v rytmickom slede. Všetko, čo existuje a žije na našej Zemi, existovalo aj pred vznikom našej súčasnej Zeme; existovala v akomsi stave semena, tak ako je celá rastlina prítomná v semene, spí v semene, takpovediac, predtým, ako nadobudne formu vo vonkajšom svete. Takéto štádium spánku sa nazýva „Pralaya“. Na druhej strane, stav, v ktorom sa všetko prebúda, postupne vynára a postupuje od začiatku k najvyššiemu bodu dokonalosti, nazývame „Manvantara“. Keď sa dosiahne stav dokonalosti, znovu nastane Pralaya, stav spánku, a potom opäť nasleduje stav bdenia a rastu. Planéta teda prechádza touto sekvenciou sedemkrát a sedemkrát sa prebudí do nového kola.

Čas medzi jednou a druhou Manvantarou prechádza stavom, v ktorom všetko živé na zemi takpovediac spí. Ale s normálnym ľudským spánkom sa to nedá porovnať. V normálnom spánku sú prerušené iba aktivity chápania a zmyslu, ale môžete vidieť fyzické telo. Na stav spánku Zeme treba myslieť inak. Počas tohto spánku nie je viditeľná žiadna pozemská bytosť. Tento stav by bol vnímateľný iba otvoreným okom takzvanej *Dangmy*, najvyššie vyvinutí vidiaci. Tento stav sa nedá opísať slovami, pretože naše slová sú pre tento druh existencie nedostatočné. V žiadnom jazyku nenachádzam slová pre tento štát. Preto vyvinutí vidiaci hovoria niečo celkom iné, aby dal predstavu o tomto stave. Hovorí: predstavte si rastlinu. Vidíte túto rastlinu. Teraz si predstavte akýsi sadrový dojem rastliny, ale takým spôsobom, že samotná rastlina je prázdny priestor a guľatina je omietka. Zvážte, že omietka je duchovná a vnímateľná len určitými zmyslami. Kto vidí rastlinu, nevidí zároveň omietkový dojem, teda negatív rastliny. Niečo podobné by vyvinutí vidiaci vnímali na Zemi počas spánku Pralaya. Zem tam nie je. Je to dutá forma, plávajúca vo veľkom,

Potom niečo začne v tomto dutom priestore vznikať, niečo ešte nepostrehnuteľné fyzickými zmyslami; je to vnímateľné len pre vysoko vyvinutého vidiaceho, ktorý sa môže vedome pohybovať v duchovnej rovine. Na začiatku existencie Zeme by videl sféru vo vesmíre, čisto duchovnú sféru, v ktorej je prítomné iba duchovno. Zakaždým, než sa začne nové kolo, naša Zem existuje v takomto duchovnom stave. Keď sa prebudí zo spánku Pralaya, robí to ako taká guľa. Duchovný vidiaci to vníma v nádhernom červenkastom záblesku. Ale tá Zem obsahuje všetko,

čo sa neskôr stane Zemou. V tejto sfére sa nachádzajú aj najhustejšie telesá.

Ako si to môžeme predstaviť? Dá sa to objasniť jednoduchým procesom. Predstavte si pohár plný vody. Voda je tekutá. Keď dostatočne ochladíte teplotu, voda sa zmení na ľad. Máte pred sebou to isté ako predtým – ľad nie je nič iné ako voda, len v inej forme. Zvýšte teplotu a ľad sa premení na vodu, pri vyšších teplotách dokonca na paru. Na tomto príklade si viete predstaviť, ako všetka hmota pochádza z ducha prostredníctvom zahusťovania. Duchovná sféra – videná len vyvinutým okom vidiaceho – sa po prechode cez malú Pralayu postupne zahusťuje. Potom ho môže vidieť menej vyvinuté oko vidiaceho. Potom nasleduje akýsi stav krátkeho spánku a teraz je guľa viditeľná astrálnym okom, teda pre toho, kto má vyvinutý tento zmysel na astrálnej úrovni. Opäť nasleduje stav Pralaya a guľa sa opäť javí ako fyzická pevná hmota. Až teraz to môžu fyzické oči vidieť, fyzické uši to počujú, fyzické ruky to môžu uchopiť. To je štvrtá etapa. Potom opäť príde krátka Pralaya. Toto štádium zmizne a opäť sa objaví astrálna sféra, ale s oveľa rozvinutejšími bytosťami. Podobný stav sa objavuje v šiestom kole, tiež viditeľný len pre duchovného vidiaceho. Potom ďalšia Pralaya a potom stav viditeľný len pre najvyššie vyvinutého vidiaceho. Potom nasleduje to, čo je neviditeľné aj pre Dangmu. Nasleduje dlhá Pralaya a potom sa celý proces začína odznova. Toto sa deje sedemkrát. Týmto spôsobom sa Zem premieňa z najnižšej na najvyššiu úroveň. uchopia to fyzické ruky. To je štvrtá etapa. Potom opäť príde krátka Pralaya. Toto štádium zmizne a opäť sa objaví astrálna sféra, ale s oveľa rozvinutejšími bytosťami. Podobný stav sa objavuje v šiestom kole, tiež viditeľný len pre duchovného vidiaceho. Potom ďalšia Pralaya a potom stav viditeľný len pre najvyššie vyvinutého vidiaceho. Potom nasleduje to, čo je neviditeľné aj pre Dangmu. Nasleduje dlhá Pralaya a potom sa celý proces začína odznova. Toto sa deje sedemkrát. Týmto spôsobom sa Zem premieňa z najnižšej na najvyššiu úroveň. uchopia to fyzické ruky. To je štvrtá etapa. Potom opäť príde krátka Pralaya. Toto štádium zmizne a opäť sa objaví astrálna sféra, ale s oveľa rozvinutejšími bytosťami. Podobný stav sa objavuje v šiestom kole, tiež viditeľný len pre duchovného vidiaceho. Potom ďalšia Pralaya a potom stav viditeľný len pre najvyššie

vyvinutého vidiaceho. Potom nasleduje to, čo je neviditeľné aj pre Dangmu. Nasleduje dlhá Pralaya a potom sa celý proces začína odznova. Toto sa deje sedemkrát. Týmto spôsobom sa Zem premieňa z najnižšej na najvyššiu úroveň. tiež viditeľné len pre duchovného vidiaceho. Potom ďalšia Pralaya a potom stav viditeľný len pre najvyššie vyvinutého vidiaceho. Potom nasleduje to, čo je neviditeľné aj pre Dangmu. Nasleduje dlhá Pralaya a potom sa celý proces začína odznova. Toto sa deje sedemkrát. Týmto spôsobom sa Zem premieňa z najnižšej na najvyššiu úroveň. tiež viditeľné len pre duchovného vidiaceho. Potom ďalšia Pralaya a potom stav viditeľný len pre najvyššie vyvinutého vidiaceho. Potom nasleduje to, čo je neviditeľné aj pre Dangmu. Nasleduje dlhá Pralaya a potom sa celý proces začína odznova. Toto sa deje sedemkrát. Týmto spôsobom sa Zem premieňa z najnižšej na najvyššiu úroveň.

Podme teraz sledovať prvé kolo. Najlepšie to môžeme študovať pozorovaním toho, čo existuje na našej Zemi, kde je to najpevnejšie. V prvom kole ešte neboli žiadne minerálne formy, žiadna energia fyzikálnej prírody a žiadna chemická energia. Zem vykonala predchádzajúci vývoj len preto, aby vytvorila základ pre fyzickú existenciu; vytvoril tento základ, aby pripravil fyzickú existenciu vo štvrtom kole. Naša Zem vyzerala ako ohnivá hmota s takými obrovskými teplotami, že žiadna z našich súčasných látok nemohla mať podobu, akú má teraz. Všetky látky boli pomiešané v tej ohnivej prvotnej kaši – dovoľte mi použiť to triviálne slovo – v homogénnej, nediferencovanej hmote. Teozofia hovorí: Zem bola v štádiu ohňa. Nemyslí sa však spoločný oheň, ale oheň vyššej, duchovnej povahy. Neboli zahrnuté žiadne chemické prvky. Ale to, čo bolo vo vnútri tejto záležitosti, bolo aktívne. Boli aktívne dva druhy duchovných bytostí: tie, ktoré nazývame „Dhyani Chohans“,² a tie bytosti, ktoré ešte nezostúpili do fyzickej materiálnosti, ktoré mali čiastočne duchovné telo a ktoré prúdili cez ohnivú hmotu s obrovskou rýchlosťou. Vidíme tu neustály vznik a zánik nepravidelných foriem, aj foriem, ktoré nám pripomínajú tie, ktoré budú na Zemi existovať v oveľa neskoršom čase.

Zdá sa, že vznikajúce a miznúce sa riadia vzorom. Vznikajú formy, ktoré pripomínajú neskoršie kryštály a rastliny – dokonca aj niečo, čo na seba vezme ľudskú podobu a potom sa rozptýli. Ľudia, ktorí sa neskôr

inkarovali, žili v tomto ohni, modelovali a pripravovali svoje telá. Takto sa nám javí prvé kolo Zeme. Potom nasledoval prechod z tejto ohnivej, plynúcej Zeme do stavu spánku.

Druhé kolo začalo rovnakým duchovným spôsobom. „Éter“ je jemnejší ako náš súčasný plyn, ale hustejší ako bola Zem v predchádzajúcej fáze. V tejto veľmi jemnej hmote vzniká to, čo nazývame chemické prvky. Tento druhý stupeň môžete nájsť úžasne opísaný v náboženských knihách, kde je napísané, že božské bytosti usporiadali všetko podľa hmotnosti, počtu a hmotnosti. To, čo bolo predtým nepravidelné, bolo teraz usporiadané do chemických prvkov podľa počtu. Chemik mi bude rozumieť, lebo pozná pravidelnú periodickú sústavu prvkov. Jednotlivé látky ešte spolu nesúviseli. Teraz však, keď sa hmota diferencovala, vidíme vznikajúce najúžasnejšie formy, ktoré nám pripomínajú neskoršie formy, len ešte nie sú pevné: hviezdne formy, hranaté formy, štvorsteny, mnohosteny, okrúhle formy a pod. Formy, ktoré budú neskôr tvoriť prírodu, sú naznačené. Tak ako v prvom kole boli vopred pripravené kryštálové formy, v druhom kole boli vytvorené rastlinné formy. Potom všetko odtieklo; astrálna a duchovná prirodzenosť opäť prešla fázou Pralaya a znovu sa objavila v treťom kole.

Keď vezmeme do úvahy fyzický stav tretieho kola, nájdeme hmotu v celkom inom stave. Ešte sa nerozlišuje ako vzduch a voda, ale tvorí akúsi hmlu alebo paru. Už to nie je éterová forma, ale skôr ako dnes oblakové formácie. A v rámci týchto hmlových útvarov, ktoré nájdeme opísané v starých ságach – ságy o Nebelheime (domov hmly) a Niflheime opisujú tento stav – vidíme hmotu v inej forme, už nie organizovanú podľa počtu, ale vybavenú energiou. Ezoterický bádateľ tu hovorí o Zákone vybraných vzťahov. Chemické látky sa organizujú podľa zákona vybraných vzťahov. Teraz, v treťom kole, sa však objavila energia, ktorá umožnila malým zväčšiť sa a expandovať. Látky sa mohli organizovať zvnútra, energizovať samy seba. Objavili sa nielen prvé rastlinné formy, s ktorými sme sa stretli v druhom kole, ale bol možný aj rast. Objavili sa prvé zvieracie formy, ktoré by sme dnes považovali za mimoriadne groteskné. Z masy hmly sa sformovali giganticky veľké, kolosálne tvary. Pre okultistu je niečo pravdy, keď sa pozrie na oblaky a vidí, že jeden oblak vyzerá ako ťava, druhý ako kôň. V treťom kole boli bytosti hmlou podobnými formami,

ktoré sa reprodukovali tak, že sa jedna transformovala na druhú, pričom jedna pochádzala z druhej, ako nižšie bunkové organizmy, ktoré tento proces pripomínajú. Tieto zvieracie telá, ktoré sa sformovali z hmly, by teraz mohli poskytnúť základ pre tie individuality, ktoré prišli z predchádzajúcich svetov, aby našli telá. Ľudská bytosť sa teraz mohla inkarnovať. Našiel telo, ktoré mu umožnilo objaviť sa, najskôr nedokonalým, primitívnym, tápavým spôsobom. Možné boli aj neúspešné inkarnácie. Dalo by sa povedať, že počas tretieho kola existovali na Zemi bytosti, ktoré boli medzičlánkami medzi človekom a zvieratom, v ktorých sa ľudská bytosť necítila úplne v poriadku, no napriek tomu sa mohla inkarnovať.

Potom nastala ďalšia Pralaya a potom štvrté kolo. To je kolo, do ktorého dnes patríme. Zem prešla duchovným stavom, prešla astrálnymi a éterickými stavmi a nakoniec dosiahla fyzický stav, ktorý sme teraz dosiahli. V prvom kole sa vytvoril základ minerálnej ríše, v druhom sa vytvoril základ pre rastlinnú ríšu, v treťom kole sa vytvorila možnosť živočíšnych foriem. A teraz, počas štvrtého kola, ľudská bytosť nadobudla schopnosť prijať podobu, ktorú má dnes.

Pozrime sa trochu bližšie na stav našej fyzickej Zeme. Stav Zeme v tomto štvrtom kole musí byť opísaný ako oveľa hustejší ako stavy predchádzajúcich kôl. Najprv bol ohnivý stav, potom hmlový, potom stav medzi vzduchom a vodou. Ešte na začiatku štvrtého kola sme mali akúsi tryskajúcu hmotu, podobnú proteínu. Postupne to všetko skondenzovalo a to, čo dnes máme ako hmotu, nie je nič iné ako skondenzovaná, pôvodne tryskajúca hmotu, presne tak, ako je ľad skondenzovaná voda. Na začiatku štvrtého kola boli všetky bytosti stvorené, aby mohli žiť v tejto tryskajúcej hmote. Človek mal podobu podobnú tej, ktorú má teraz, no jeho vedomie bolo mimoriadne matné, porovnateľné s vedomím snívajúceho človeka. Sníval o svojom bytí v akomsi spiacom vedomí; duch stále chýbal. Pozrime sa na tento stav bližšie. Ľudská bytosť bola možná v tomto prúdiacom, tryskajúcom stave. Hovoríme týmto ľuďom prvej rasy ³ vysnívajúcich mužov. Je ťažké ich opísať. Po tomto nasledovalo ďalšie štádium, v ktorom hmotu zhustla a rozdelila sa na duchovnejšiu a fyzickejšiu materialitu, porovnateľnú so severným a južným pólom.

Teraz vás žiadam, aby ste zväžili rozdiel medzi ezoterickým a obvyklým chápaním darwinizmu. V naznačenom štádiu zeme máme prítomnú ľudskú bytosť, ako aj rastlinnú ríšu. Zvieracia ríša bola tiež prítomná, ale bez schopnosti sexuálnej reprodukcie, bez teplej krvi a ešte neschopnej vydávať zvuky. Ľudská bytosť bola tiež nemá. Nedokázal ešte myslieť, dokonca ani matné myšlienky. Duch ešte nevstúpil do tiel. V nasledujúcej, druhej rase, sa hmota rozdelila na dva póly. Ľudské bytosti odobrali hmotu, ktorá im bola užitočná, a oddelili menej užitočnú hmotu, z ktorej sa vytvorila akási bočná vetva vyšších živočíchov. Nižšie živočichy boli podobné dnešným mäkkýšom, dokonca sa vyvinuli formy podobné rybám. Ľudská bytosť sa ďalej rozvíjala a v treťom štádiu zavrhol hmotu, ktorá mu neumožnila stať sa nositeľom vyššieho vedomia. Vzdal sa ho ako materiálu pre zvieratá, ktoré teraz vyzerali ako obojživelníky s gigantickými tvarmi. V bájkach a mýtoch sú popisovaní ako lietajúci draci a pod. Dovtedy nikto nedisponoval schopnosťou sexuálnej reprodukcie. Až v polovici tretej rasy, lemurskej epochy, sa to objavuje, aj keď primitívne. Dejiskom tohto vývoja, Lemúria, bola Ázia v Indickom oceáne.

V polovici lemurského veku došlo k veľkej udalosti, ktorá umožnila človeku stať sa ľudskou bytosťou. Ľudské bytosti, ktoré prišli z predchádzajúcich planetárnych štátov, neboli všetky na rovnakej úrovni vývoja. Tí, ktorí dosiahli normálnu evolúciu počas predchádzajúceho cyklu zahmlenej zeme, sa mohli inkarnovať počas tretej epochy. Medzi nimi však boli aj takí, ktorí už dosiahli vyšší stupeň; nedokázali začleniť počas tretieho preteku vôbec. Počas každého kola sú ľudia, ktorí sa vyvinú do normálneho štádia a iní, ktorí sú pokročilejší. Toto sú majstri. Sú to viac vyvinuté osoby. V teozofii sa nazývajú solárne pitris alebo slnečné pitris. Dosiahli vyššiu spiritualitu, ale nemohol sa inkarnovať viac do tiel ľudí tých čias, ako sa súčasný človek mohol inkarnovať do rastliny. Čakali na ďalší vývoj, kým nepríde vhodný čas, počas štvrtej rasy, kedy sa mohla uskutočniť ich inkarnácia. Tak vzniklo duchovne vysoko rozvinuté ľudstvo. Sága a mýty hovoria o tom, ako v tom čase existovali osobnosti, ktoré vysoko prevyšovali svojich blížnych. Jednotlivci ako Prometheus, indickí rišiovia, ohniví rišiovia, ktorí boli vodcami ľudstva, vrátane Manusa, ktorý dal neskoršie zákony ľudstva. Len títo solárni Pitris sa mohli inkarnovať ako adepti. Sága a mýty hovoria o tom, ako v tom čase

existovali osobnosti, ktoré vysoko prevyšovali svojich blížnych. Jednotlivci ako Prometheus, indickí rišiovia, ohniví rišiovia, ktorí boli vodcami ľudstva, vrátane Manusa, ktorý dal neskoršie zákony ľudstva. Len títo solárni Pitris sa mohli inkarnovať ako adepti. Sága a mýty hovoria o tom, ako v tom čase existovali osobnosti, ktoré vysoko prevyšovali svojich blížnych. Jednotlivci ako Prometheus, indickí rišiovia, ohniví rišiovia, ktorí boli vodcami ľudstva, vrátane Manusa, ktorý dal neskoršie zákony ľudstva. Len títo solárni Pitris sa mohli inkarnovať ako adepti.

Už som spomenul, že na začiatku štvrtého kola sexualita ešte neexistovala. K oddeleniu pohlaví došlo až počas lemurského obdobia. Tým boli možné prvé inkarnácie, prevzatie tela, ktoré už neexistovalo. Predtým bolo jedno odvodené od druhého. S oddelením pohlaví v polovici lemurského veku vzniklo narodenie a smrť a tým aj možnosť účinkov karmy. Ľudská bytosť by sa mohla zaťažiť pocitom viny. Všetko, čo poznáme ako „ľudské“, vzniklo v tom čase.

Lemurský kontinent bol zničený katastrofou podobnou požiaru a atlantský kontinent vznikol na dne dnešného Atlantického oceánu. Počas Atlantídy sa stala ďalšia dôležitá udalosť, na ktorú som vás upozornil, keď som hovoril o sviatku Svätodušných sviatkov. Povedal som, že s výnimkou slnečného Pitrisa žili všetky bytosti v nižšom duchovnom stave. Slnečný Pitris mohol prijať len vybrané telá. Iné telá by im umožnili žiť len s matným vedomím. Jednotlivci s tupým zmýšľaním by boli výsledkom, keby použili existujúce telá. Pitriovia preto čakali, kým sa určité zvieracie formy ďalej nevyvinú. Na jednej strane sa ponorili hlbšie do pudových túžob, no na druhej strane tým boli dané predpoklady pre neskorší vývoj mozgu. Hmota sa rozlišovala na nervovú hmotu a sexuálnu hmotu. Pitris, ktorí čakali na neskorší čas, sa inkarnovali do tejto podradnej veci. Náboženstvo to naznačuje ako biblický pád z raja: vtelenie do zhoršenej hmoty. Ak by sa to nestalo, zostali by v oveľa menej vedomom stave. Nedosiahli by jasné myslenie, ktoré máme teraz, ale zostali by v oveľa nudnejšom stave. Dopltili na to tým, že dovolili svojim telám byť menejcenné, čo však kompenzovala rafinovaná mozgová hmota, čo im umožnilo dosiahnuť vyššiu úroveň vedomia a spirituality. Konkrétnym výsledkom evolúcie atlantskej rasy bol vývoj fenomenálnej pamäte. Náboženstvo to naznačuje ako biblický pád z raja: vtelenie do

zhoršenej hmoty. Ak by sa to nestalo, zostali by v oveľa menej vedomom stave. Nedosiahli by jasné myslenie, ktoré máme teraz, ale zostali by v oveľa nudnejšom stave. Doplatili na to tým, že dovolili svojim telám byť menejcenné, čo však kompenzovala rafinovaná mozgová hmota, čo im umožnilo dosiahnuť vyššiu úroveň vedomia a spirituality. Konkrétnym výsledkom evolúcie atlantskej rasy bol vývoj fenomenálnej pamäte. Náboženstvo to naznačuje ako biblický pád z raja: vtelenie do zhoršenej hmoty. Ak by sa to nestalo, zostali by v oveľa menej vedomom stave. Nedosiahli by jasné myslenie, ktoré máme teraz, ale zostali by v oveľa nudnejšom stave. Doplatili na to tým, že dovolili svojim telám byť menejcenné, čo však kompenzovala rafinovaná mozgová hmota, čo im umožnilo dosiahnuť vyššiu úroveň vedomia a spirituality. Konkrétnym výsledkom evolúcie atlantskej rasy bol vývoj fenomenálnej pamäte. ale zostal by v oveľa nudnejšom stave. Doplatili na to tým, že dovolili svojim telám byť menejcenné, čo však kompenzovala rafinovaná mozgová hmota, čo im umožnilo dosiahnuť vyššiu úroveň vedomia a spirituality. Konkrétnym výsledkom evolúcie atlantskej rasy bol vývoj fenomenálnej pamäte. ale zostal by v oveľa nudnejšom stave. Doplatili na to tým, že dovolili svojim telám byť menejcenné, čo však kompenzovala rafinovaná mozgová hmota, čo im umožnilo dosiahnuť vyššiu úroveň vedomia a spirituality. Konkrétnym výsledkom evolúcie atlantskej rasy bol vývoj fenomenálnej pamäte.

Potom, čo bola Atlantída zničená vodou, pokračujúca evolúcia vyústila do našej súčasnej piatej rasy, počas ktorej bolo deduktívne uvažovanie zvláštnym úspechom. To umožnilo ľudskej rase posunúť umenie a vedu na vysokú úroveň rozvoja, čo predtým nebolo možné. Počas piatej podrasy štvrtého kola ľudstvo dosiahlo najvyšší bod: ovládanie duchom, ktorý sa inkarnoval do hmoty, aby ľudstvo mohlo vystúpiť do vyšších a vyšších stupňov evolúcie.

Videli sme, ako sa vesmír vyvíjal v rytmických štádiách až do bodu, v ktorom teraz stojíme. V predchádzajúcich kolách sa vyvinulo nasledovné:

1. ríša minerálov
2. rastlinná ríša
3. ríša zvierat

a potom -

4. ľudská bytosť

Teozofická kozmológia je samostatný celok, odvodený od múdrosti najrozvinutejších vidiacich. Keby som mal trochu viac času, mohol by som vám naznačiť, ako niektoré prírodné vedecké fakty prispievajú k svedectvu o presnosti tohto obrazu sveta. Pozrite sa napríklad na známe Haeckelove fylogénne stromy, v ktorých je evolúcia materialisticky vysvetlená. Ak namiesto hmoty uvažujete o duchovných štádiách, ako ich opisuje teozofia, potom môžete vytvoriť fylogogénne stromy tak, ako to urobil Haeckel – len vysvetlenie je iné.

Aby ste si nemýlili to, čo som povedal, s tým, čo je v mnohých teozofických knihách opísané ako rôzne astrálne alebo fyzické stavy, rád by som vám dal do pozornosti nasledujúce. Evolúcia sa často opisuje, akoby išlo o súbežné štádiá. Nájdete gule umiestnené vedľa seba, takže to vyzerá, akoby život prechádzal z jednej gule do druhej. V skutočnosti existuje len jedna sféra a menia sa iba jej podmienky. Je to vždy tá istá sféra, ktorá prechádza rôznymi metamorfózami: duchovnou, astrálnou, fyzickou atď. Videli sme, že úvod do týchto prednášok, ktorý sme prevzali z Goetheho slov, je úplne opodstatnený – že je to predsa ľudská bytosť, kto je cieľom, úlohou pozemskej planéty. Ezoterik vie, že každá planéta má svoju špecifickú úlohu. Nič vo vesmíre nie je náhodné.

Úlohou fyzickej evolúcie je, aby to, čo je vytvorené pre nás ľudí, dosiahlo svoj cieľ. Ľudskú bytosť, akou je dnes, nenájdete na Zemi na žiadnej inej planéte. Bytosti áno – ale nie ľudské bytosti. Zem existuje preto, aby mohli byť stvorené ľudské bytosti vedomé si „ja“. Počas prvých štyroch kôl sa ríše prírody vyvinuli, aby sa vo štvrtom človeku mohol stať sebavedomý tvor, ktorý sa môže odrážať vo svojom tele. Dostane sa na vyššie úrovne evolúcie, niečo, čo málokto dokáže správne pochopiť. V ďalšom, piatom kole, minerálne kráľovstvo zmizne. Všetky minerálne látky sa premenia na rastlinnú hmotu. Potom rastlinná ríša dosiahne svoj vrchol a v ďalšom Kole živočíšna ríša vytvorí najnižšiu ríšu. Počas siedmeho kola dosiahne ľudská bytosť svoju najvyššiu úroveň evolúcie. Stane sa tým, čo zamýšľa planetárna evolúcia.

Kto tomu rozumie, môže hlbšie nahliadnuť do náboženských dokumentov. Boli časy, keď ľudia verili náboženským dokumentom ako deti. Potom prišlo osvietenie a už sa neverí ničomu. Ale príde čas, keď sa ľudia naučia chápať obrazy, ktoré sa nám zachovali v náboženských dokumentoch, rozprávkach a bájkach. Tak máme sedem kôl ako sedem dní stvorenia v Biblii. Prvé tri dni stvorenia prešli, teraz sme vo štvrtom dni stvorenia a posledné tri dni stvorenia ešte len prídu. Prvé tri dni stvorenia v Genesis predstavujú minulé kolá a posledné tri naznačujú, čo príde v budúcnosti. Mojžiš, správne pochopený, chcel opisom prvých troch dní povedať, že žijeme vo štvrtom kole; celkom zvláštnym spôsobom opisuje štvrtý deň stvorenia. Preto v Genesis nachádzate dvojité stvorenie.⁴ Tí, ktorí posudzujú Bibliu iba svojím rozumom, ju nikdy nepochopia. Ľudská bytosť siedmeho dňa stvorenia nebola stvorená. To, že človek bol vyrobený z hlíny, je symbolom nášho štvrtého kola. Dvojité stvorenie nám v obrazoch hovorí o tom, čo bolo stvorené, o štádiu, v ktorom sa teraz nachádzame, a o štádiu na konci siedmeho kola. Keď takto vidíme posolstvo Biblie, zrazu sa vynorí význam týchto dokumentov, ktorý sme predtým nemohli pochopiť. Ľudstvo konečne uvidí, že tam je taký hlboký zmysel, že by sa človek musel takmer stať iným človekom, aby ho pochopil.

Je potrebné, aby sa v našich časoch odhalil vysoký, duchovný význam týchto starých dokumentov, a to je úlohou teozofického hnutia. Nekritizuje materializmus našej doby, pretože ho považuje za nevyhnutný. Ale snaží sa umožniť ľuďom znovu rozpoznať duchovný význam týchto dokumentov. Počas nadchádzajúcej zimy na tom budeme pracovať. Dnešná prednáška je poslednou z tohto cyklu. Stále sa tu však budeme stretávať každý pondelok o ôsmej.